

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Regvlarvm Vtrivsque Ivris Cvm Ampliationibvs Ac Limitationibvs

Dueñas, Pedro

Venetiis, 1566

Regvla CCXVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63232)

Ita de facili pro ut foret expediens. Ita Felin. & Abb. in d. c. In nomine domini. nu. 10. uerſi. quarto limita.

5 Fallit etiam quando lex uel statutum non exigit aliquā probationem plenariam, ut Hoſti. in c. i. de homic. in 6. & ibi Dominicus de S. Gemin. in §. ſin. col. 4. Felin. nu. 2. in d. c. In nomine domini.

6 Fallit quoque quando actor timet de morte, uel abſentia teſtis & aduerſarius eſt perſona nob. uel potens, quia eo tunc citatio omitti poteſt. Ita Abb. & Felin. in d. c. in nomine domini. nu. 13. uerſi. ſexto limita. de teſtib.

7 Fallit ſimiliter quando dicto teſtis de neceſſitate ſtandum eſt. ut ſi teſtator in teſtamento dixit uolo, ordino, & mando, & ſtetur dicto Titij: quia tunc pars nullo modo citari poteſt. Ita Bar. in l. Theopompus. ij. col. ff. de dote prælegata.

8 Fallit etiam quando teſtes reproducuntur ad declarandum dictum ſuum, quia tunc teſtes nullo modo citantur, neque pars citari debet. Ita Felin. in d. c. In nomine domini. nu. 15. uerſi. 10. limita. & ibi Abb. & Barba. & Abb. & Felin. in c. per tuas in princ. de teſt.

9 Fallit quoque quando mulier examinatur in domo propria tunc pars citari non debet, ad uidendum eam iurare. Ita Guiel. & Bar. in l. ad egregias. ff. de iureiur.

10 Fallit etiam in cauſa hæreticæ prauitatis, quia tunc nullo modo pars citari debet. Felin. in d. c. In nomine domini nu. 17. uerſi. 14. maxime quando potentia aduerſarii timeretur.

REGULA CXXVI.

Teſtium reprobatio admittitur tam circa perſonas, quam dicta teſtium, dummodo bis fiat & non ultra, ut Abb. & Felin. in c. licet. il. ij. de teſt. Hoſt. in c. ex tenore de teſtib. & iſta eſt communis doct. opinio. ut Felin. in d. c. uerſi. fallit primo.

1 Banniti uel relegati excommunicati, teſtes reprobari poſſunt etiam ſine aliqua proteſtatione, ſecundum Bal. in l. ſi quis teſtibus. ij. col. uerſi. dubitatur. C. de teſtibus.

R Ac

Ac etiam Bal. in l. i. de hæred. inst. & l. in exercend. C. de fide instru. Feli. in c. postulasti nu. 5. de foro compe. Nam infideles & excommunicati, qui non participant communi sac. sanc. Rom. ecclesie reprobatur. ut 8. q. 3. c. 4. & c. penul. de sent. excommu. & c. ipsa pietas 3. q. 4. & c. hæreticis. ij. q. 7. Nam ætas, conditio, sexus, discretio, fama, & fortuna, fides, in testibus ista requiruntur.

2 Reprobantur testes furiosi & mente capri, sicut etiam repelluntur ab actu iudicandi. ut iij. q. 8. §. tria capita. Et hoc durante furore, uel dementia, quia mortuis æquiparantur. l. qui ad certum. ff. locati. & l. ij. §. furiosus. ff. de procur. & l. si quis alium. ff. de acquir. hæred. Deci. consil. 448. nu. 6. & nu. 37.

3 Reprobatur testis ebrius, deponens tempore ebrietas; Ratio qui ebrius nescit quid loquatur, & ideo furiosus & ignorantis æquiparatur. ut l. i. §. furiosus. ff. de act. & oblig. Fulg. consil. 80. & ideo sapientes dixerunt contractum factum ab ebrio nullius esse ualoris. glo. not. in c. uniusquisque 22. q. 4. uers. quid in ebrio, & c. sane. 15. q. 1. Bal. & Alex. in l. dolum. C. de dolo. mal. Bal. in clem. nec testimonium. de uit. & honest. cler. Deci. consil. 112. in prædicti consultatione, ubi concludit ebrietatem esse fomentum omnium malorum, & uide doct. in c. a crapula de uit. & honest. cleric.

4 Cæcus si deponit super formalibus uerbis prolati a contrahentibus non reprobatur, si habet uoces ipsorum contrahentium notas & sibi cognititas, secundum Abb. in c. ex litteris col. 2. de consue. & c. præterea de testib. Bar. not. in l. ij. §. idem labeo. ff. de acqui. plu. artend. item cæcus non excusatur a muneribus patrimonialibus a personalibus, uero non taliatur. Ita Guido papa de ci. 400. & Bal. in l. i. C. qui morbo excusantur. lex. n. senis dictum ætate decrepita reprobatur. Ratio quia ætate prouecti repuerascere dicuntur, nam quicumque senex sensus puerilis in illo est, ut ait Caro. Cens. l. senectus. C. de donat. pueri senex. Physici nanque dicunt puerorum & senium ætates optime conuenire & in delictis ob-ætatem ingratam uel con-

- uescentem poena quoque mitigatur. l. si quis. §. ignoscitur. ff. ad Syllan. & poeta. 12. Aenead. damni miserere senectæ.
- 5 Pater & mater regulariter pro filio, nec contra filium idonei testes esse non possunt, nec e contra, nec aliquis de ascendentibus in descendentes utriusque sexus in infinitum testificari possunt. pro ut Nelius in tract. de testib. nu. 7. Bar. in l. qui testamento. §. is quoque. ff. de testam. & doct. in l. parentes. C. de testib. Idem Bar. in tract. de reprob. testiū. nu. 57. & hoc ratione adminiculi sanguinis & parentelæ. q̄ not. tex. in l. idonei. ff. de testib.
- 6 Testes affines & consanguinei semper sunt suspecti, & sunt reprobandi. ut Host. in summa de testib. §. ij. uersi. ubi autem. Abb. in c. super eo. de testib. q̄ si admittuntur probationem non faciunt. ut l. parentes. & l. eos. eod. tit. C. spec. in tit. de testib. §. i. uersi. Item q̄ est parens. & in criminalibus nulla prorsus fidem faciunt. ij. q. 9. c. Absente. il. j. Alex. consi. 130. nu. 4. uol. 2. nec in causa matrimoniali consanguinei admittuntur. Ita Paul. Mer. consi. 86. nu. 12. in consi. mat. Dec. consi. 133. nu. 4.
- 7 Item reprobantur testes habentes affectionem ad causam. Ita Abb. in c. uidetur, qui matr. accu. poss. immo non est sibi fides adhibenda. Ita Io. Anto. Rub. Alex. consi. 74. nu. 6. Iacobus Leoni consi. 49. nu. 23. & Io. Mar. Buccell. consi. 70. nu. 20. in consi. mat. Deci. consi. 310. uol. 2.
- 8 Testes similiter habentes causam consimilem reprobantur. Ita sing. Alex. in consi. 42. nu. 2. uol. 2. glo. not. in c. personas. & ibi Io. And. in tit. de testib. & c. causam. il. secundo de testib. spec. in tit. de testi. §. i. uersi. item q̄ habet causam consimilem. Alex. consi. 107. nu. 3. uol. i. & consi. 172. nu. 7. uol. 11.
- 9 Familiares & domestici reprobantur, maxime quibus imperari potest. l. idonei. ff. de test. max. in producente eos pro se, uel quibus imperari potest ratione patriæ potestatis, uel ratione obedientiæ, uel iurisdictionis. ut ibi in glo. sed qui q. fuit famulus potest testificari pro domino. ut l. etiam. C. de test. immo si famulus habuisset licentiã & staret in domo domini donec sibi providere posset, pro domino testificari posset. Ita Io. And. in c. fin. de uerb. si-

gnifi. Iacobus Leo. consi. 49. nu. 50. in consi. mar. Et pre-
dicti admittuntur quando ueritas aliter haberi nō potest.
Ita Alex. consi. 63. nu. 6. uol. i. ubi multa doc. accumulata.
Deci. consi. 133. Grammat. consi. 45. nu. 25. & consi. 59. nu.
12. & consi. 58. nu. 4.

10 Famulus, & negotiorum gestor reprobatur, ex quo
sunt domestici & familiares & istis fides non est præstan-
da. l. omnibus. C. de test. Bal. in consi. 50. in princ. uol. 2.
si tamen sunt honeste uitæ. Ita Bar. in litteris. ff. de test.
Bal. in l. i. C. eod. tit. nu. 3. Roman. consi. 320. Deci. con-
si. 256. num. 7.

11 Famulus tutoris, in causa pupilli an testis esse potest.
Bal. 444. nu. 4. uol. i. tenet, q̄ non reprobetur, si non sit
ad suum seruitium, & mercedem recipiat. Ita Bal. in d. l. i.
nu. 3. C. de testi. Iacob. Leo. consi. 49. nu. 55. in consi. mar.

12 Commissarii, & executores testamentorum, in causis co-
missariæ a testimonio repelluntur & reprobantur, ex quo
sibi competit ius agendi executorio nomine ad causas te-
stamenti. Ita Bal. consi. 221. uidetur nu. 3. uol. 3.

13 Vassallus non potest esse testis contra dominum suum.
Ratio, quia maior est obligatio uassalli erga dominum,
quam erga patrem, & si testificatur feudo priuatur. u. c.
i. 6. Item si delator uersus. perdet. quæ sit prima causa be-
nef. amit. q̄ intellige in respicientibus causam feudi, sed
extra causam feudi bene uassallus potest testificari pro do-
mino, & contra dominum. Ita Deci. in c. insuper in fine.
nu. 28. de testib.

14 Sollicitator in causa testis esse non potest, immo re-
probatur. Ita Alex. consi. 253. uersus. ad secundum nu. 2.
uol. 6. idem consi. 152. nu. 7. uol. 7. Roma. 420. in princ. &
hoc propter affectionem quam habet in causa Antonius
But. in c. cum a nobis in fine de test. c. Roma. de testib. nu.
6. Alex. consi. 78. nu. 6. uol. i. Antonius But. in c. cum a no-
bis de testib. Ro. deci. 149. Item q̄ est sollicitatus, Io. Ma.
Bucel. consi. 70. nu. 19. & 20. Rub. consi. 73. nu. 7. Brunell.
consi. 74. nu. 4. Hy. Grata consi. 75. num. 19. & 20. Alex.
consi. 254 uol. 6. & consi. 152. uol. 7. nu. 7.

15 Item q̄ est proxeneta, qui propter affectum quem ha-
bet

- bet ad causam reprobatur, ut in auct. de testib. §. quoniam. uerfi. col. 7. & c. mediatores de testib. in 6. & c. dilectorū. & ibi glo. in uerfi. criminibus. de test. cog. Rom. consi. 382. nu. 4. Alex. consi. 180. nu. 2. & consi. 43. nu. 4. eo. uol. & consi. 13. nu. 14. uol. i. ubi si profeneta uult sponte testificari ualet eius depositio, aliter cogi non potest, nisi utraque parte conscientæ, & ita communiter tenetur.
- 16 Venditor uel cessionarius reprobatur dicere testimonium in causa uenditionis uel cessionis, ex quo agitur de eorū interesse, & uidetur q̄ sit causa eorum propria. Ita Roma. consi. 382. nu. 1. Bal. Cyn. & alii. in l. omnibus. C. de testib. Deci. in c. insuper. nu. 42. de testib. & hoc propter affectionem quam habent ad causam. Alex. consi. 200. nu. 6. uol. 2.
- 17 Fideiussor in causa uertente inter creditorem & debitorem, idoneus testis esse an iuridice possit. Tui conclusio de q̄ non, secundum Bar. in l. si cui. §. fin. ff. de leg. i. Nel. de S. Gemin. in tract. de test. nu. 33. Bal. in l. fin. §. ult. C. de usur. rei iudic. & l. dictantibus. C. de testa. Flor. in l. nullus ff. de testib. Ang. in §. legatariis. nu. 5. instit. de testam.
- 18 Minor reprobatur propter ætatem, idoneus enim testis non est minor 12. annis, ad probandum. ut l. testium fides. §. lex. Julia. ff. de testib. & ibi glo. in uerfi. impubes. & §. 1. instit. de testam. nam in testibus confideratur conditio, natura, uita, & mores. Alex. consi. 11. nu. 6. uol. 7.
- 19 Mulier propter instabilitatem, & cōsilij fragilitatem reprobatur. Ita in c. forus. uerfi. testes de uerbo. signifi. sed quando ueritas aliter haberi non potest tunc admittitur. Alex. consi. 24. nu. 2. uol. 2. Abb. in c. fin. q̄ met. causa. Ias. in l. fin. nu. 7. C. de iis quib. ut indign. Gramat. consi. 45. & 59. nu. 12. Deci. consi. 133. nu. 6. Alex. consi. 64. nu. 6. uol. i. Mulier in testamento testis esse non potest, sed in codicillis potest. l. si. §. omni. C. de codicill. Bal. in consi. 8. uol. 5. l. ex eo. in fine. ff. de testi.
- 20 Mulier meretrix reprobatur dicere testimonium. ut sing. Deci. in c. licet causam, de probat. nu. 74. Alex. consi. 2. uol. 1. nu. 6. & hoc in causa criminali, hoc idem in causa ciuili ardua. Ita Bal. in c. ad nostram, de testi. & uide. l.

ex eo. in fine. ff. de testibus, a contrario sensu.

- 21 Improbus infamis & uitæ reprehensibilis, testis idoneus non est. Ac illius dicto non creditur. Ita Alexan. consi. 152. nu. 7. uol. 5. & nu. 14. Bal. in l. si quis. C. de testib. Grammat. uoto 34. & l. ex eo. ff. de testi. etiam si in oppositionibus diceretur illum pro tali haberi ab omnibus eum cognoscentibus. Ista enim non esset sufficiens oppositio, nisi exprimeretur causa infamiæ etiam si plures essent. secundum Bal. in c. ad nostram de testib. & in c. præsentium. §. testes, de testibus in 6. unde non sufficit exprimere in genere infamiæ, nisi specificè & sigillatim enarrentur cause infamiæ, quæ obijcitur. Ita Roma. consi. 290. 3. nu. Marf. sing. 109. Grammat. consi. 58. nu. 3. de noc. in c. oporteat de accus.
- 22 Reprobatur testis quando est mali nominis, conditionis, uitæ, ac famæ, & de quo multa mala dicuntur. ut in testium. in princ. ff. de testib. & c. super eo de testi. Io. Ma. Bucel. consi. 70. nu. 6. in consi. mari.
- 23 Blasfematores, lutores, & concubinarij repellari possunt. de primo Ripa in l. admonendi num. 180. uersi. item blasfem. ff. de iureiur. Felin. in c. 2. in fin. de except. de 2. habetur. in c. testimonium & ibi Abb. & Feli. col. 3. uersi. Et ex istis de testib. Anch. consi. 415. nu. 3. de concubinarijs. uersi. habetur, per doct. in l. si quando. nu. 802. uersi. concubinarij. C. unde uij. Io. Pab. de plot. consi. 109. nu. 24. Io. Maria Bucel. consi. 71. nu. 2. in consi. marr. Anch. cõsi. 415. nu. 3. c. statumus de maledict. Grauisimum enim scelus est diuinam offendere maiestatem. Gramma. consi. 12. nu. 29. & 30. Deci. consi. 143. col. 9. nu.
- 24 Fur, raptor & manifestus adulter reprobantur, & non possunt esse testes ex quo sunt infames infamia canonica. Ita spec. in tit. de testib. uersi. obijcitur, qd est fur. ut Nel. de S. Gemin. in tract. de testi. num. 18. l. non potest. ff. de furt. & l. i. §. qui furti. ff. de ijs qui not. infam.
- 25 Socii & criminis participes omnino reprobantur, & non faciunt probationem ad condemmandum, sed bene inditium, secundum Alex. consi. 20. nu. 3. uol. 7. & Socii consi. 95. col. i. uol. 3. & Calca. consi. 110. col. i. Corn. consi. 58. ad

38. ad fin. uerfi. r. uol. i. Bal. confi. 383. nu. 4. uol. 5. quarta
 q. 3. uerfi. Item liberi in c. item in crimina. c. ueniens
 de testibus.
- 26 Reprobatur testis corrumpens, & corruptus, & tan-
 quam falsarii ambo sunt puniendi ex quo inciderunt in se
 natus conf. Libonianum, & ideo a testimonio sunt repel-
 lendi. Ita Grammat. confi. i. nu. 12. Io. Ma. Bucel. confi. 70.
 nu. 1. & præstatur fides testi de corruptione. Ita Innoc.
 in c. inquisiti de accusat. Grammat. uoto 11. nu. 2. c. fin. de
 testis cogend.
- 17 In criminalibus reprobantur testes nisi sunt annorum
 20. ut l. inuici in fine, & in l. testimonium. ff. de testib. Bar.
 in l. admonendi. ff. de iureiur. Panor. in c. si quis de testib.
 Bal. in l. parentes. C. eo. tit. Alex. Asca. confi. 58. nu. 8. in
 fin. in confi. mat.
- 28 Reprobatur testis infamis uitio sodomiz dato q̄ non
 esset condemnatus per sententiam, quia ipso facto habe-
 tur pro infami. Ita sing. Deci. in l. i. C. de secundis nupt. al-
 leg. And. Sicul. in cōsi. 64. & 65. & And. præ. doct. Mediol.
- 29 Reprobatur testis si est inimicus magna, uel capitali
 inimicitia. Ita Innoc. in c. cum oporteat, & c. debet de
 accusat. tex. in c. i. §. illum, nec inermes inimici, de rest.
 post. in 6. & c. Meminimus de accusat. Paul. Merend. con-
 fi. 86. nu. 7. & 8. Bar. auct. si dicatur. C. de testi. & ibi Bal.
 Alex. confi. 127. nu. 19. uol. 4. Grammat. uot. ij. nu. 17.
- 30 Item reprobatur testis qui in prima attestacione dicit
 unum, & in secunda despositione dicit quid diuersum a pri-
 ma, & ideo tanquam uacillanti & periuro non est sibi fi-
 des præstanda. Ita glo. not. in c. super ijs de pœn. licet
 aliqui teneant, q̄ neutri sit credendum. Bar. uerfi. tenet,
 q̄ primæ attestacioni sit omnino standum in l. si postula-
 uerit. §. penul. ff. de adult. glo. not. in auct. de testib. §. illud
 tamen col. 7.
- 31 Reprobantur testes si unus deponit de i. re & alius de
 alia & unus de uno loco, & alter de alio, & itidem de tem-
 pore diuersimode. ut Bal. in l. testium. nu. 14. C. de testib.
 Guido papa deci. 544. nu. 1. 2. c. de parentela. 35. q. 6. c. li-
 cet de probat. l. ad probationem. C. de probat. Innoc. in

- c. per tuas. de testib. & c. nihilo 3. q. 9.
- 32 Item reprobatur testis uariis in suo dicto, uidelicet si unus deponit de muruo, alter uero de confessione mutui, nam tanquam uarij non probant immo puniri possunt. Ita Alex. consi. 179. nu. 6. uol. 2. Bar. & Bal. in l. si ex cautione. q. 3. C. de non num. pecu. Alex. consi. 24. nu. 23. uol. 2. ubi tenet, qd uarietas in modico non uiciat. Ita Alex. consi. 5. n. 10. uol. 1. & glo. not. in c. super i s de penis.
- 33 Reprobantur siuuliter testes si in alia causa sunt conuicti falsum testimonium deposuisse, quia presumptiue est credendum, qd etiam in hac causa falsum deponere habeant. ut l. si cui. §. eisdē de accus. ff. & qui semel malus etc.
- 34 Reprobatur testis si in testificatione sua falsum insensit addit. uel uero detrahit, tota certe testificatio uiciatur. Ita Iacobus de Aren. in l. 1. §. si quis simpliciter uero tempore probandum est. ff. de uerb. oblig. spe. in rit. de test. uel. Item qd aliquis de suo addit.
- 35 Reprobantur testes quando inuicem se contradicunt. Ita Io. And. in c. nostra de testib. Alex. consi. 18. nu. 7. in fine consi. uol. 1. Alex. consi. 143. nn. 1. & 2. uol. 2. Ant. Bar. in d. c. nostra supra.
- 36 Item reprobantur testes qui deposuerunt parte non citata, tam in causa ciuili quam in causa criminali. secundum Bar. in l. fin. ff. de quæstion. & ex eius dicto nullum resultat inditium sufficiens ad torturam contra inquisitū. Ita Ang. il. l. si uacantia. C. de bon. uacant. lib. 10. Bal. in l. congruit. ff. de offic. præsid. Deci. consi. 54. nu. 2. uol. 1. uer si. postremo superius. Grammar consi. 64. in princ. Arez. consi. 165. col. 2. l. si quando. C. de testi. Roma. sing. 369. fuit Emanu. sing. 103. c. In nomine domini, de testibus & ibi Felin.
- 37 Reprobatur testis qui non iuratus deposuit, ex quo uel papa potest illum dispensare, qd tamen fallit in arbitrio, cui data est sibi potestas procedendi de facto. Ita sing. Bal. in c. consanguinei ad fin. de re iudicat. Ias. in l. admonendi col. 84. de iureiur. ff. Marf. sing. 434.
- 38 Item reprobatur testis ex alio quia dictum ipsius est sine ratione, quia ratio in teste est illa, quæ præbet essentiam

- nam dicto. Et quando ratio adiecta dicto non est sufficiens,
tunc infringit & diminuit dictum. Ita Bal. in l. data opera.
C. de accus. & in l. conuenticulam. C. de piscodis & cler.
Alex. confi. 120. nu. 6. uol. 5.
- 39 Item testis non reddens causam sui dicti reprobatur.
Ita in l. solam. C. de testib. Bar. confi. 20. Ang. in l. cum ij. §.
uult igitur. ff. de transact. & cano. in c. clamor. de testib. Bal.
confi. 182. nu. 2. uol. 4.
- 40 Testis ambigue deponens reprobatur. Alex. confi. 152.
nu. 1. in princ. uol. 5. cano. in c. in praesentia de probat. Bar.
in l. si quis intentione. ff. de iudit. Alex. confi. 33. num. 14.
uol. 6. & Bar. in l. inter stipulante. §. i. ff. de uerb. oblig. & l.
ubi autem §. qui illud. ff. de uerb. oblig.
- 41 Fallaci non admittuntur in testes immo reprobandi ex
quo appellantur fraudatores & deceptores, ideo eis non
est credendum, ut Bal. confi. 382. num. 20. & confi. 400.
nu. 3. uol. 5.
- 42 Reprobatur testis in causa propria cum damnum, uel
emolumentum ad eum spectat. Ratio quia nec etiam iu-
dex esse potest. l. omnibus. C. de testib. l. i. §. in propria. ff.
quando appellat. sic sicut etiam uenditor non testificatur
pro emptore. ex quo potest dici causa propria, cum de
euictione tenetur. l. ab executore. §. alio condemnato. ff.
de appellat. Alex. confi. 200. nu. 6. uol. 2.
- 43 Item reprobatur testis qui deponit de credulitate &
non de sensu corporis. Ita Alex. confi. 166. num. 6. uol. 6.
Idem confi. 172. nu. 9. 10. & 15. & confi. 91. num. 4. uol. 6.
Deci. confi. 524. nu. 6. Affi. deci. 381. nu. 7.
- 44 Reprobatur testis deponens per uerbum iudicio suo,
nec sibi creditur in aliquo, ex quo debet deponere per
alterum ex quinque sensibus corporis, ut Alex. in confi.
42. uis. uol. 4. & confi. 74. uol. 6. cano. in c. cum causam
de testib. Io. Ma. Bucel. confi. 70. nu. 47. Alber. de Curt.
confi. 26. nu. 7.
- 45 Item reprobatur testis qui deponit de suo uidere, &
ita non bene deponit. Ita Ang. de Gamb. confi. 14. nu. 93.
Bar. in l. qui testamento. §. fin. ff. de testa. doct. in l. testium
C. de testibus.

- 46 Reprobarur similiter testis quando deponit per uerbum uisum fuit. Ita sing. dicit Deci. in consi. 363. nu. 4. uol. 3. & si bonam causam reddit probare uidetur. Ita Alex. consi. 147. nu. 16. & 17. uol. 2. & consi. 74. nu. 6. uol. 1. Deci. consi. 363. nu. 4. eo. quarto.
- 47 Testis deponens de auditu alterius improbarur c. preterea de testib. & l. testium. C. de testi: & fidem non meretur, nisi concurrentibus aliis adminiculis. Ita Alex. consi. 45. nu. 10. uol. 2. Deci. consi. 133. nu. 5. Alex. consi. 3. col. 5. uol. 4. Ange. consi. 72. nu. 5. & 9. in. C.
- 48 Testis unius dictum reprobarur est rex. in l. iurisurandi. C. de test. ibi & nunc manifeste sancimus, ut unius omnino testis responsio non audiatur etiam si supra. & c. de testib. Inf. & mod. in l. admonendi. ff. de iureiur. qui multas ponit fall. col. 26. & rep. col. 96. de iure diuino, ad unius testimonium nemo damnabitur. c. 35. ad fin. numeri. Deut. c. 17. Ibi in ore duorum, uel trium testium peccabit. Apoca. c. 2. & dabo duobus testib. Matth. c. 18. Pau. ad Timoth. c. 5.
- 49 Testis repulsari potest, quando deponit super impossibili, uel per naturam, uel per rei euentiam, ut puta, qd talis sit uiuus cum re uera sit mortuus, uel qd talis in hoc die non fuit uulneratus, ex quo die preecedenti fuit occisus, ut l. C. qui accu. non poss. c. in nostra de testib. & in l. qui falsa uel uaria. ff. de test. & auct. de test. §. si uerfi. quidem. & ibi glo. not. Mars. consi. 20.
- 50 Reprobantur testes quando testificantur & non deponunt uerisimilia. Ita Alex. consi. 153. nu. 9. uol. 5. & c. quia uerosimile de preesumpt. Bal. in l. i. C. de ser. fugit. l. ob carmen. §. fin. ff. de testib. Ang. de Vbal. consi. 72. nu. 8. & 11. in consi. C. Iacobus. Leon. consi. 49. nu. 57. Alex. a Scal. consi. 56. nu. 10. Hyr. Grat. consi. 75. nu. 14. Antonius Grat. consi. 82. nu. 47. in consi. mat.
- 51 Item reprobarur testis si deponit extra, uel ultra capitula. Ita Alex. consi. 90. nu. 7. uol. 3. Bal. in l. non nudis. C. de probat. ut puta arriculus erat de actuali numeratu, & testes deponebant de confessione, quo casu non probant ut. l. momentanex in glo. C. qui leg. perso. & l. si duo paritroni

troni §. idem Iulianus ff. de iureiuran.

32. Reprobatur testis deponens super eo, quod est iuris, si non reddit sufficientem causam. Innoc. in c. cum causam de testib. l. solam, & ibi Bar. Bal. & Saly. C. eo. tit. Bal. in l. conuenticulam. C. de episcopis & cler. Ang. consi. 78. nu. 27. Bal. consi. 283. nu. 4. uol. i. Ancha. consi. 248. nu. 6. ubi tenet quod testis debet se referre ad factum, & non ad ea quæ iuris sunt.
33. Similiter reprobatur testis quando deponit in sua attestacione se non recordari, de ijs maxime quæ certa sunt quod potest se recordari, & uide Innoc. in c. qualiter & quando de accus. Ange. consi. 73 nu. 10. uersi. idem si diceret. Ratio quia non minus falsitatem committit qui falsa deponit, quam qui ueritatem occultat. c. quisquis xi. q. 4. cum alijs. ut 9. q. 1. c. aliqua.
34. Testes examinati per iudicem post terminum sibi assignatum reprobantur. Ita Bar. in l. maritus. uersi. ulterius oppo. ff. de quaestio. Bal. & Saly. in l. seruos. C. de testibus Marf. sing. 198. Ang. de Vbal. consi. 44. nu. 47. in consi. mar. l. fin. C. de ferijs.
35. Reprobantur omnes testes examinati per iudicem post conclusum in causa Marf. sing. 296. incip. testes, & uide doct. in c. præsentium. de test. Cast. in l. cum patruo. C. cõmunia de iudic. & ibi glo.
36. Testis attinens utrique parti idoneus censetur, ratio quia par affectio suspitionem tollit. Ita Steph. Auff. in tit. de reprob. testiũ. in uersi. coniunctus. uersi. 3. limit. Per. Calaf. consi. 103. nu. 13. col. penul. in consi. C.
37. Testis instrumentarius repullari potest, si causa noua superuenit, uel etiam antiqua si tempore instrumenti erat incognita. Ita Cæpo. consi. 21. in consi. C. & Soci. in l. si quis. Ita ff. de reb. dub. Alex. consi. 191. nu. 1. 2. & 3. uol. 7.
38. Idoneus testis non est si ex eius dicto apparet de aliqua inimicitie causa, immo omnino reprobari potest. Ita Alex. consi. 99. in causa. nu. 1. uol. i. all. Bar. in l. ij. §. fin. ff. de adim. legat. ubi dicit, q̄ atrox iniuria uidetur parare grauissimam inimicitiam. inst. de iniur. §. atrox.
39. Reprobantur testes examinati tempore feriato in honorem

horem

norem Dei, pro ut doct. in c. conquestus de feriis, sed
cus in feriis introductis ad fauorem, & necessitatem ho-
minum. Ita Corf. in suis sing. in uerfi. testis. l. ij. Alex.
confi. 213. nu. 4. uol. 2.

- 60 Testis testamentarius non rogatus improbat, ut nota
nisi rogati. C. de testa. & l. i. C. ubi testa. aperi. l. heredes
palam. §. in testamento. ff. de testa. Guido papa deci. 538.
nu. 2. & 543. nu. 10. q. nota.
- 61 Reprobatur testis in causa matrimoniali si non sunt ro-
gati. Ita Io. Antonius Rub. confi. 73. nu. 5. spec. in tude
test. §. i. uerfi. Item q. non fuit. Rom. sing. 717. Barba. con-
fi. 45. uolu. i. Aret. confi. 13. uerfi. sed queritur Nicolau
Ani. Grauat. confi. 82. nu. 35. glo. not. in uerfi. inuitans in
c. nostrates 39. q. 5. Deci. cap. i. col. 4 nu. 36. uerfi. 8. de libe
instru. ubi refert de causa pendent. Mantuz. all. And. Ang.
confi. 40. 35. & confi. 54.
- 62 Testis, qui semel dictum suum obscurum declarauit
potest iterum in eadem causa testificari, ita probatur in
l. ij. §. qui obscurari. ff. de iure calumn. Bar. in l. p. ff. si cert.
pet. Innoc. in c. causamque de perscript.
- 63 Testes examinati post assignationem terminorum ad pro-
bandum, reprobantur & nulla eis fides est adhibenda, nec
iudex debet eos audire post terminum eis datum, cum iu-
ri suo reus renunciare uideatur. l. si eo tempore. C. de re-
miss. pignor. l. titia. ff. de accusat. Alex. confi. 134. nu. 12.
uol. 2. Bal. confi. 150. nu. 2. uol. 3. ubi testis approbati non
possunt improbari 2. iura contemptoribus denegantur. ut
l. fin. in su. ff. de annal. except. 3. non est gratificandum
uni in detrimentum alterius, quarta q. 9. c. fin. & c. ex te-
nore de foro compet. nam iustitiz debitores sumus, ut
aliis iniuriam non faciamus.
- 64 Iudex aduocatus arbiter executor, & assessor, tam in
causa principali quam appellationis testes in causa esse non
possunt. Ita Nel. de S. Geminiano in tract. de testibus nu.
31. & hoc propternimiam affectionem, quam habet ad
causam, spec. in tit. de test. uerfi. q. fuit in eadem causa
uide ij. q. 7. in glo. de omnibus predictis. Ang. confi. 18.
quod nota.

- 65 Reprobantur testes communis in causa communis & uniuersitatis ex quo sunt socii & consortes eiusdem & in causis sociorū testimonium dicere prohibentur, ut Alex. confi. 68. nu. 4. & 14. uol. 2. Cor. confi. 123. ad finem uerfi. nec obstat uol. i. Rom. plene confi. 7. nu. 4. Bal. confi. 443. nu. 1. & 445. nu. 9. uol. 5. q̄ not.
- 66 Si pars rei reprodicit testes actoris, uidetur eorum personas approbare, & ideo testis approbatus improbari nō potest. test. est in terminis, in l. si quis. C. de testib. Ita Pet. Bar. confi. 24. nu. 20. in confi. matr. Bal. in confi. 150. nu. 2. uol. .
- 67 Layci non testificantur contra clericos, ubi agitur de crimine criminaliter, nec econtra c. testimonium. xi. q. & Abb c. de cetero de test. secus uero si agitur ciuilitet, ut Abb. in c. ex parte. & c. quoniam. de testibus. Deci. not. in c. At si clerici nu. 67. ubi dicit q̄ non facit etiam inditium propter dictorum aliquatenus.
- 68 Reprobantur testes quando in sua deposita allegant turpitudinem suam, nec in hoc est sibi fides præstanda, ut c. sicut de testi. & c. i. de confessi. Bar. in l. iusur. §. procurat. ff. de iureiur. Ang. de Alex. de Vbal. confi. 44. nu. 12. in confi. matr. c. inter dilectos de donat.
- 69 Frater S. Francisci non potest esse testis immo reprobatur. Ratio quia d. fratres non debent se impedire in negotiis sæcularibus, nec se in eis immiscere contrarium est uerum. ut c. nuper, & c. cum nuncius de testib. §. i. & ibi spe. in tit. de test. uerfi. quid de monaco. Corn. confi. 135. col. 5. nu. 14. uol. i. & confi. 68. in fine eo. i. uol. Bal. confi. 22. nu. 2. uol. i. ubi loquitur de fratre S. Augustini.
- 70 Clerici & religiosi sine licentia & assensu prælati & superioris testimonium dicere prohibentur, ut c. non dicatis xij. q. 1. & Corn. confi. 135. col. 5. uerfi. Ita non obstat. uol. i. doct. in d. c. cum nuncius, de testi. de Lud. sing. 8. quod nota.
- 71 Item reprobatur testis quando deponit & testificatur de commodo proprio, uel eius incommodo, ut l. omnibus. & l. nullus. C. de testi. Bal. not. confi. 20. nu. 5. uol. e. & l. i. §. in propria. ff. quando appell. sit, ibi cuius commodum

dum, uel damnum suo nomine por.

- 72 Item reprobarur testis quando deponeret super ueritate suæ sententiæ, ut c. cum a nobis de test. Alex. confi. 70. nu. 2. uol. 3. ac etiam quando quis deponit super eo super quo uersatur laus aut uituperium reprobarur, & suspensus redditur. Ita spec. in tit. de teste. §. i. uerfi. sed pone Alex. confi. 141. nu. 9. uol. 1. q. not.
- 73 Item reprobarur testis ex quo est pauper, & producenti subiectus. ut l. eos. in uerfi. potentatui. C. de test. ex quo enim sunt sub dominio producentis a testimonio repelluntur. Item qualitas paupertatis, cum ipsa subiectione dictum debilitat. Ita Roma. confi. 382. nu. 5. spe. in uide testi. §. i. uerfi. q. est pauper. Alex. del Neuo. confi. 35. nu. 18. & 20. Aut uilis & pauper ut Alexan. confi. 73. in nu. 8. Alex. confi. 150. col. 4. uol. 5. Deci. confi. 310. col. ult.
- 74 Hermofroditus etiã reprobarur dicere ueritatẽ ex quo habet utrunque sexum, sed doct. concludunt, q. considerabitur sexus qualitas, & illa qualitas quæ erit potentior spectabitur nam secundum Bal. in l. repetundarum in fine ff. de test. & l. quæritur de statu hom. potentior qualitas est considerata, ac ratio præualet, q. not.
- 75 Testes 64. requiruntur ad damnandum Cardinalem, & 70. ad condemnandũ episcopum, ita habetur. in c. præfili. ij. q. 4. Abb. in c. per tuas de maior. & obed. Roma in auct. similiter. C. ad l. fal. in fall. 34. spe. Dec. in c. at si clerici ij. not. nu. 4. de iudit.
- 76 Item reprobari non potest testis adhibitus in instrumento de uoluntate partium, ita Alex. in confi. 93. nu. 11. uol. 6. Bal. in l. ij. C. de testib. & in l. scripturas. C. qui pot. in pign. hab. & in auct. de testibus. §. licet in uerfi. suppli. ciis, & Innoc. in c. ex litteris de transact. & Baly. in l. quoniam. C. de hæretic.
- 77 Compater seu pater spiritualis idoneus testis esse non potest & hoc propter affectionem, quæ illum mouet cum in casu necessitatis compater tenetur alimentare hos filios spirituales, & ideo eorum fidem non esse usquequaq. integram dicendum est. Felin. in c. cum speciali. nu. 20. de appellat. Bened. in rep. c. Raynutius. nu. 20. & nu. 767. de

de testa. Bal. in l. generaliter. ff. de in ius uoc. Saly. in l. testis idoneus. ff. de testi. Bar. consi. 92. uerfi. non obstat, quia ipse est tantolus pater Capol. consi. consi. 5. uerfi. nec etiam ex eo. Tiraquel. causa 2. nu. 7. 8. & 9. de poenis.

78. Alumnus idoneus testis esse non potest pro alimentatore, cum uice patris obtineat & hoc propter reuerentiam, & beneuolentiam quam habet erga ipsum, argumento l. quia parentis. ff. solu. mar. & glo. not. in l. testis idoneus. ff. de testib. & alumnus dicitur qui nutritur. ut l. i. C. qui pot. in pign. hab. & l. i. §. i. in glo. cum uectoribus. ff. ad leg. Rod. de lact. sed in hoc uerfabitur arbitrium iudicis ex qualitate causae ac personarum.

79. Colonus pro domino testis esse non potest. ut §. testes in glo. instit. de testa. §. testes. uerfi. in ea re. Bal. not. in consi. 293. nu. 8. uol. 3. uerfi. quantum ad tertium, ex quo sentiunt commodum secundario ideo praedicto fides non est adhibenda ullo modo, sicut etiam socius pro socio testis esse non potest. secundum Alex. consi. 133. nu. 5. uol. 2. Ange. consi. 256. col. i. Deci. in c. insuper. num. 46. de testibus.

80. Inuestitor non est idoneus testis in causa feudi. Ita Bal. in c. si duo. in prima col. de pace tenend. quia quando inter duos competitores est quaestio de praedatione beneficij, uel gratiae, is uidetur esse potior, qui uerum dominium feudi pro domino feudi tenet pro inuestitore secus si ab eo ui possideat, & hoc secundum And. Barbat.

81. Particeps litis non est, nec esse potest testes in causa. Ita Bal. in l. distantibus. C. de testament. nu. 4. Quattuor enim modis, res dicitur propria primo ratione utilitatis, iure rei, iure instantiae, & iure officij, de primo ex quo est particeps eiusdem litis. de 2. habetur in l. saepe. ff. de re iud. de 3. dicitur de procuratione. de 4. est de aduocato, & ideo particeps litis non est, nec esse potest testis in causa ratione commodi & utilitatis.

82. Seruientes & dappiferi non sunt idonei testes, ut glo. not. in §. testes in uerfi. in ea re, instit. de testament. & l. si. §. sane. C. de ijs qui ad eccl. confug. & l. recipiendum. §. furta. ff. de poenis. in glo. Anch. consi. 246. nu. 1.